

Manualele Pollicino

Volume despre psihanaliza copiilor și adolescenților

Asociația Pollicino și Centrul de Criză pentru Părinți Onlus pentru prevenirea și tratarea tulburărilor alimentare la copii cu vârste mici s-au născut în Milano, în 2006, având drept obiectiv oferirea unui răspuns la îndoielile și preocupările părinților în ceea ce privește multiplele manifestări comportamentale și a unor nemulțumiri ale copiilor de vârste mici și a celor aflați la pubertate. Această asociație funcționează dintr-o perspectivă psihanalitică și implică o colaborare strânsă între medici pediatri, psihologi, psihoterapeuți și neuropsihiatri.

Atât activitatea clinică și de consiliere, cât și activitățile de conștientizare și de prevenire sunt destinate, în primul rând, părinților, ca interlocutori privilegiați ai copiilor, acestea fiind, totodată, persoanele care suferă ca urmare a disconfortului simțit de propriul copil. Prin prevenirea acestui fenomen, ajutăm părinții și medicii (pediatri, neonatologi, obstetricieni, educatori, profesori) să recunoască semnalele de disconfort ale copilului, chiar dacă acesta este foarte mic, și să înțeleagă sensul posibil al acestora.

Asociația Pollicino și Centrul de Criză pentru Părinți Onlus dispun de un număr verde apelabil (800 644 622). Acest serviciu, împreună cu activitățile de consiliere psihologică, se ocupă de ascultarea cu atenție și de primirea în mod corespunzător a preocupărilor părinților și ale altor persoane de referință, legate de tulburările de alimentație și, în general, de disconfortul copiilor și adolescenților, propunând o posibilă înțelegere ale primelor semne de stare generală de rău sau disconfort.

Directorul proiectului: Aurora Mastroleo

Comitetul Științific: Pamela Pace, psihanalist și președinte al Asociației Pollicino și al Centrului de Criză pentru Părinți Onlus; Annamaria Speranza, psihoterapeut, lector al Universității din Roma; Giorgio Hangeldian, medic pediatru, elev al lui Marcello Bernardi; Romana Negri, medic neuropsihiatru infantil.

Autoarele

Aurora Mastroleo, psihoterapeut de formare psihanalitică, se ocupă îndeosebi de tematici familiale și de tratarea patologiei dependenței. Este cofondatoare a Asociației Pollicino și a Centrului de Criză pentru Părinți Onlus din Milano.

Maiangela Mazzoni, psihoterapeut de orientare psihanalitică, se ocupă îndeosebi de tulburări ale vârstei evolutive și probleme ce țin de sfera afectivă și relațională. Este membră a Asociației Pollicino și a Centrului de Criză pentru Părinți Onlus.

Frați: mitul fals al imparțialității

Vestea unei noi nașteri, în cadrul familiei, duce la următoarele întrebări: cum vor putea și vor trebui să fie rolurile părinților și cum vor putea fi gestionate relațiile dintre frați?

Mai mult, nu este întotdeauna ușor să ne dăm seama cât de mult se pot regăsi părinții în propriii copii și în ce măsură le pot atribui acele trăsături care rezultă din propriile experiențe acute în calitate de copii, frați sau surori, investind în familia adultă amintirile și emoțiile infantile legate de propria familie de origine.

Transpunerea temporală a trăirilor infantile nu necesită neapărat o repetare a acestor experiențe și în stadiul adult. Cu toate acestea, o astfel de asociere profundă poate să influențeze modul în care acționăm ca și părinți. De fapt, „experiența fraternă“ este una dintre cele mai profunde și intense experiențe ale ființei umane și rămâne puternic întipărită, lăsând o urmă pe care apoi o urmăm atunci când devenim părinți.

Mărturie a profunzimii relației dintre frați și surori, acest subiect a fost abordat de multe ori în istoria literaturii și a culturii, în general, pornind de la textul biblic și parcurgând miturile și poveștile.

Ce fel de frate sau soră am fost?

Rivalitățile, geloziiile și furia, dar și acele sentimente de fraternitate și împărtășire, de bucurie de a fi înțeles de către un seamăn, și nu doar de către propriii părinți, se regăsesc chiar și în relațiile mai mult sau mai puțin conflictuale de dragoste și rivalitate pe care oricare dintre noi le-am avut cu frații sau surorile noastre.

O altă naștere

Adeseori, a doua sarcină este însoțită de o mai mare conștientizare a ceea ce presupune acest lucru. Cuplul care așteaptă al doilea copil a trecut deja prin experiența nașterii și poate, astfel, să o folosească în toate hotărârile inevitabile pe care le presupune evenimentul.

Această conștientizare este însoțită de probleme și îndoieli, adesea neexprimate, pentru care hotărârile luate în trecut nu reprezintă un ghid. Incertitudinile celei de-a doua sarcini nu sunt niciodată banale, nici previzibile, și implică întrebări șoptite, abia schițate, pentru că, deși nu au emotivitatea puternică a primei experiențe de așteptare a unui copil, se fac, în mod evident, simțite în discuțiile de cuplu. Dacă ambii părinți se străduiesc să găsească răspunsuri, întrebările lor domină atmosfera acestei noi așteptări, făcând-o diferită de cea precedentă. Este vorba de „întrebări suspendate“ care caută răspuns la întrebarea privind locul pe care fiecare copil îl va ocupa în viața familială și personală. Din punct de vedere profund, obiectul acestor întrebări este natura propriilor dorințe vis-a-vis de noua persoană care urmează să se nască și tocmai natura acestei dorințe părintești face ca aceste întrebări pe care le gândim să fie inexprimabile.

Știm că, în viața fiecărui bărbat și a fiecărei femei, care și-au format deja o familie, fiecare sarcină și fiecare copil are o valoare diferită și, în parte, inestimabilă, tocmai pentru că atinge partea cea mai intimă a propriei stabilități adulte și istoria propriilor afecțiuni; cu alte cuvinte, ceea ce este în joc, atunci când este vorba de o sarcină, vizează investiția personală a fiecărui părinte în acest nou proiect al vieții. Exact ca și în chestiunile fi-

Ordinea nașterii și „frații speciali”

În capitolele precedente, am arătat cum comportamentul fraților și modul în care aceștia interacționează cu semenii lor, atât în interiorul nucleului familial, cât și în afara acestuia, depinde mai ales de legătura acestora cu părinții și de locul pe care fiecare naștere și fiecare experiență părintească le au pentru părinți.

Pe lângă aceasta, și ordinea nașterii copiilor este un factor care, în mod invariabil, duce la experiențe diverse și caracterizante, așa cum diferența de vârstă influențează în mod semnificativ calitatea și modalitatea interacțiunii lor.

În ampla varietate a legăturilor fraterne, există multe condiții specifice care implică o anumită complexitate a relației dintre mezinii casei, care trebuie să fie luată în calcul de către părinți. Având în vedere puternica lor specificitate, vom dedica o aprofundare a legăturii dintre gemeni și a legăturii dintre frați atunci când unul dintre aceștia are dizabilități.

Este vorba de legături, evident, foarte diferite. De fapt, sunt variante diametral opuse ale legăturilor fraterne. Relația dintre gemeni reprezintă condiția maximă și exemplară de simetrie și apropiere între copii; viceversa, structura relației fraterne, atunci când unul dintre copiii suferă de dizabilități, se bazează pe o diferență insurmontabilă.

Asocierea acestor două variante de legătură permite aprofundarea importanței și a posibilelor semnificații ale gradului de diferențiere dintre frați, subliniind faptul că măsurarea, explicarea și gestionarea a două astfel de condiții opuse stă la baza dubiilor părinților.

Această mică examinare minuțioasă nu își dorește să valideze un

Cuprins

9 **Introducere**

11 **Frații: mitul fals al imparțialității**

- 11 Ce fel de frate sau soră am fost?
- 13 Frații, în povești, mituri și Biblie
- 15 Gestionarea diferențelor dintre frați
- 16 A fi corecți: ce înseamnă mai exact?
- 18 O inimă cu multe camere
- 22 Fantomele neajunsurilor

23 **O altă naștere**

- 25 Întrebările suspendate din cuplu
- 27 Repartizarea timpului între copii
- 28 Cum să-i dăm vestea primului născut
- 34 Fricile părinților și întrebarea copiilor: „Nu-ți mai sunt de ajuns?”

37 **Îndeplinirea dorințelor și a nevoilor în noua familie**

- 38 Cum îl ajutăm pe primul născut să treacă peste sentimentul de gelozie
- 39 Atunci când mama a fost un copil gelos
- 39 Tristețea maternă și rolul tatălui
- 41 Familiile recompuse
- 42 Mame care aspiră către un ideal de perfecțiune
- 45 Rolul părintelui în familiile numeroase

53 **Ordinea nașterii și „frații speciali”**

- 54 Copilul cel mare și micul intrus

56	Mezinul și dorința de a-l detronea pe primul născut
58	Fratele mijlociu
59	Diferența de vârstă dintre frați
61	Frații gemeni: atât de asemănători și atât de diferiți
66	Frații și dizabilitățile
71	Caracteristici de gen în legătura fraternă
72	Rivalitatea dintre frații de sex masculin
78	Surori: jocul asemănărilor și al diferențelor
83	Frate și soră
86	SOS certuri: ce este de făcut?
86	Alianțe și interacțiuni familiale
88	Poziția părinților în confruntările dintre frați
90	Certurile: cum le gestionăm?
94	Aroganța între frați
97	Concluzii
99	Bibliografie